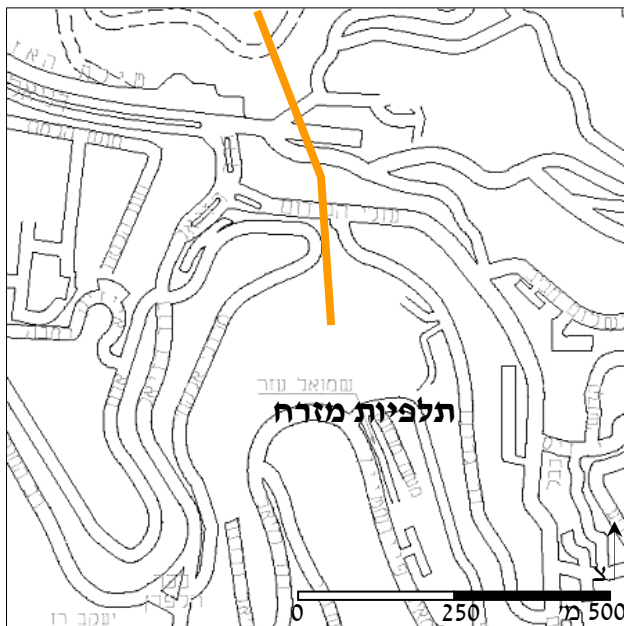

מנהרת אמת המים, תלפיות מזרח

Aqueduct Tunnel, East Talpote

נ.צ.: 17200-17300.12900-12960
גוש: 30152
הכרזת האתר: י-4923 עמ' 4988 26.9.00
IAA: 27408/0
רחוב: עולי הגרדום, אלקחי.
תאור כללי: מנהרה תת קרקעית, אמת מים פתוחה.
הקשר סביבתי: אתר בשצ"פ בלב המרקם האורבני.

שמות אחרים: אין

יעוד המקום: תיירות
בעלות: עיריית ירושלים, קק"ל.
מפעיל המקום: פמ"י
שימוש כיום: אתר סגור למבקרים.

גודל: בינוני. אורך המנהרה: כ-400 מ'
חפירות: י. ביליג
ניצפות: גרועה.
תיצפות: מעולה. (מפתחי המנהרה).

תאור כללי:

[אתר זה מהווה חלק מאמת המים התחתונה (אתר מס. 55) ובשל חשיבותו סומן בנפרד] המנהרה החצובה בסלע, המהווה חלק מאמת המים התחתונה, איפשרה את מעבר האמה מתחת לרכס ארמון הנציב ובכך קיצרה את התוואי העילי שהיה נדרש אילולי המנהרה בקילומטרים רבים. בתחילת דרכה (מדרום) בנויה האמה בתוך תעלה פתוחה ומעליה שפך של מילוי עפר. באזור ביה"ס סליסברג נכנסת האמה למנהרה שאורכה כ-400 מ', ויוצאת מעברו השני של רכס ארמון הנציב, מתחת לטיילת האז. לפני כניסת האמה למנהרה מסתעפת ממנה תעלה קצרה שמילאה בריכה מדורגת (מקווה?). בתקופה הביזנטית נערכו באמה שיפוצים הכוללים שכבות טיח נוספות ובריכת שיקוע. בסמוך לאמה נתגלה כבשן. במהלך השלטון העות'מני עברה האמה שיפוצים נוספים: הכנסת צינור חרס עטוף בטון (מאה ה-16) והתקנת צינור ברזל (מאה ה-20).

מכלול הכניסה הדרומית למנהרת ארמון הנציב

תקופות: רומית עד עות'מאנית (ברצף)

רמת השתמרות: גבוהה.

ממצא מיוחד: מערכת הנדסית יוצאת דופן.

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

לאורך המנהרה חצובים מספר פירים אנכיים המקשרים את חלל המנהרה עם ה"חוץ". שיפוע המנהרה מתון ביותר. טכניקת המדידה מוצגת בפסיפס (מודרני) מעל פיר מס' 3.

מנהרת אמת המים, תלפיות מזרח Aqueduct Tunnel, East Talpiot

יחס אתר-סביבה:

פתחה הדרומי של המנהרה, על אף היותו ממוקם בסמוך לאזור מגורים, הינו חבוי ונסתר. הפתח הצפוני ממוקם בלב שטח פתוח, מול נוף מרהיב של גיא בן הינום והר הבית. האזור סביב הפתח מוזנח, על אף קרבתו הרבה לטיילת האז ולפארק טרוטנר.

נגישות: בינונית. ניתן להגיע לפתח הדרומי בשביל מוסדר. לא קיים שביל מוסדר מהפתח הצפוני. המנהרה סגורה כיום בפני קהל.

שימור:

מצב השתמרות: אמת המים הפתוחה: דרומית לפתח הדרומי של המנהרה וכן לאחר יציאתה מצפון, במצב השתמרות בינוני. האמה עברה טיפול שימורי מינורי בחלקה הדרומי, בחלקה הצפוני לא טופלה האמה כלל. המנהרה: במקומות שונים לאורך המנהרה יציבות הדפנות גרועה, ובאזורים שונים לאורך קרקעית המנהרה מצויים שפכים מתקופות שונות.

טכנולוגיות: המנהרה: חציבה בסלע בשיפוע מתון ביותר, חציבת פירים כלפי מעלה, טיוח דפנות המנהרה. אמת המים: תעלה בנוייה על תשתית אבן גויל.

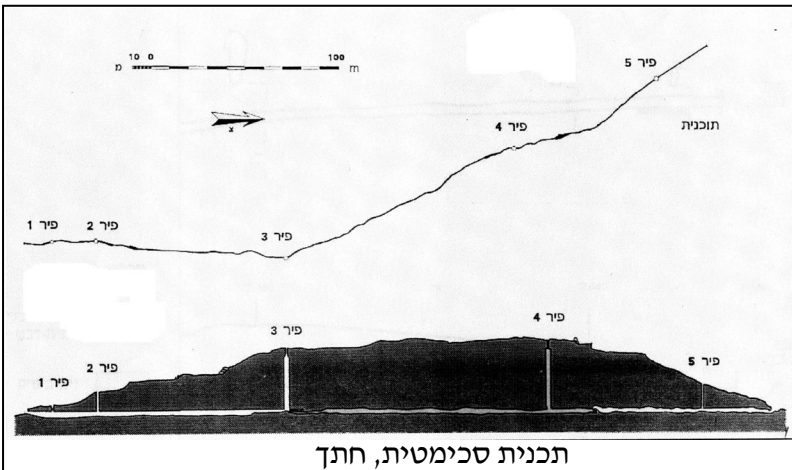
מסקנות:

האתר בעל רב ארכיאולוגית, היסטורית, תרבותית וטכנולוגית. בנוסף לכך, לאתר פוטנציאל תיירותי גבוה ביותר. יש לערוך עבודות שימור באתר הכוללות: ייצוב הנדסי, פינוי שפכים ועוד. מומלץ לפתח את האתר כאתר תיירותי ברמה גבוהה: יש להתקין תאורה, שילוט והסברה ומערכות בטיחות. לאחר פינוי השפכים יש לבנות לאורך המנהרה מדרג עץ, וליצור מערכת ניקוז. יש להסדיר את מערכת הכניסה והיציאה מהמנהרה (כניסה מבוקרת). מומלץ לפתח שטח תצפית בסמוך ליציאה מהמנהרה. יש ליצור גישה נוחה למנהרה וממנה.

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה: האתר קרוב לשאר שרידי האמה התחתונה (55) ולקברים בנחל אצל (58).

ייתכנות תיירותית: גבוהה, ברמה עירונית/ארצית.

☒	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☒	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☒	ערך אדריכלי/טכני
☒	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☒	נדירות
☒	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☐	פגיעות

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [106] אתר 75. "ירושלים וכל נתיבותיה", יד בן צבי הועדה לקביעת גני עתיקות בי-ם עמ' 14. תיק שימור מס. 5, תחום שימור, רע"ת.

ממלא הנתונים: תאריך עדכון: אביב 2002
שחר פוני - אדריכל
יוחנן (גיו) זליגמו - ארכיאולוג

פתח צפוני

פנים המנהרה.

סבכה מעל אחד הפירים

פתח דרומי

אמת המים הפתוחה עם "חורים" לפתיחת סתימות